

MONETĀRAIS BIĻETENS 2005

1

Dati par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2005. gada janvārī liecināja, ka stabila izaugsme turpinās, saglabājoties spēcīgam iekšzemes pieprasījumam. Nebija vērojams arī ārējā pieprasījuma sarukums. Lata piesaiste eiro Latvijas finanšu tirgū janvārī neizraisīja ne spriedzi, ne spekulācijas.

Tā kā nebija vienreizēju faktoru ietekmes, janvārī patēriņa cenas Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi pieauga par 0.5%, bet gada inflācija samazinājās līdz 6.6% – zemākajam līmenim kopš 2004. gada jūnija. Turpināja palielināties atsevišķu pārtikas produktu un degvielas cenas (attiecīgi par 1.3% un 1.5%), kā arī transportlīdzekļu un pakalpojumu cenas. Būtisku apģērba un apavu cenu kritumu (5.5%) noteica sezonas izpārdošanas. Patēriņa cenu attīstības tendences ļauj prognozēt, ka iekšzemes inflācijas spiediens un inflācijas gaidas samazināsies arī turpmākajos mēnešos.

Janvārī pasaules valūtas tirgū būtiski pieauga ASV dolāra un samazinājās eiro kurss, tāpēc attiecībā pret latu pieauga ASV dolāra, Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss (attiecīgi par 4.5%, 2.4% un 4.6%).

Tāpat kā iepriekšējos gados, janvārī bija valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais pārpalikums (27.8 milj. latu; 2004. gada janvārī – 30.6 milj. latu), t.sk. valsts pamatbudžeta fiskālais pārpalikums bija 31.3 milj. latu un pašvaldību budžeta fiskālais pārpalikums – 11.7 milj. latu. Fiskālais deficīts bija tikai valsts sociālās apdrošināšanas speciālajā budžetā (15.9 milj. latu). Valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi palielinājās daudz straujāk nekā izdevumi (attiecīgi par 41.5% un 32.6%). Budžeta ieņēmumu pieaugumu nodrošināja nodokļu (galvenokārt akcīzes nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa) ieņēmumu kāpums par 38.3%. Izdevumu pieaugumu noteica uzturēšanas izdevumu palielinājums (par 49.6%), augot pamatbudžeta subsīdijām un dotācijām pašvaldību budžetiem, kā arī speciālā budžeta izdevumiem pensijām un pabalstiem. Būtiski palielinājās arī investīcijas.

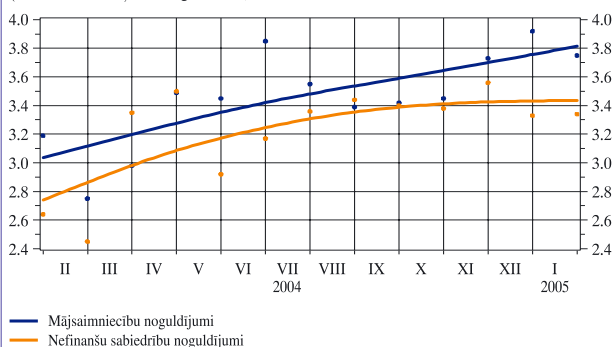
Janvārī tika emitētas valdības 6 mēnešu parādzīmes 4.0 milj. latu apjomā ar vidējo svērto diskonta likmi 3.12% (banku augstās likviditātes ietekmē – par 31 bāzes punktu zemāka nekā iepriekšējā izsolē decembrī un zemākā kopš 2003. gada marta).

Monetāro rādītāju attīstība janvārī atbilda gandrīz katru gadu vērojama tendencei. Plašā nauda M3¹ samazinājās par 6.4 milj. latu, un tās gada pieauguma temps saruka līdz 25.3% (decembrī – 26.8%). Sezonālu faktoru ietekmē samazinājās skaidrās naudas pieprasījums, kā arī saruka noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikums, bet palielinājās uz nakti veikto noguldījumu atlikums. Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājāsaimniecību noguldījumu gada kāpuma temps janvārī samazinājās par 2.7 procentu punktiem (līdz 31.4%), bet skaidrajai naudai apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) šis rādītājs nedaudz pieauga (līdz 7.6%). Mājāsaimniecību noguldījumu segmentā neliels kāpums turpinājās visās termiņu un valūtu grupās, bet finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums nedaudz saruka.

Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma kāpums janvārī bija rekordliels (160.4 milj. latu), gada pieauguma tempam sa-

LATOS VEIKTO REZIDENTU NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

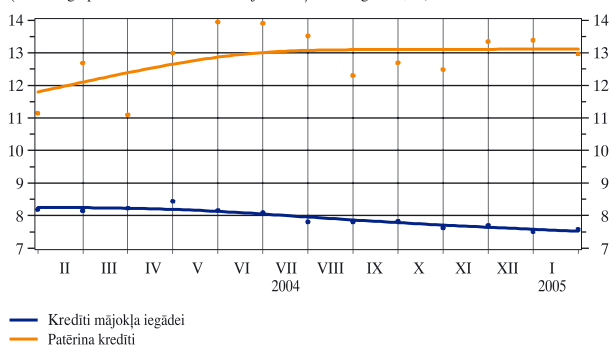
(ar noteikto termiņu līdz 1 gadam, %)

¹ Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) + noguldījumi uz nakti, ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem un ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem + parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem + *repo* darījumi.

REZIDENTU MĀJSAIMNIECĪBĀM LATOS IZSNIEGTO KREDĪTU PROCENTU LIKMES

(ar mainīgo procentu likmi un sākotnējo termiņu līdz 1 gadam; %)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2004	2005
	XII	I
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	2.5	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.3	0.5
Gada (%)	7.3	6.6
Patēriņa cenu gada pamatinfācija ¹ (%)	7.0	6.4
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	90 800	92 329
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.5	8.6
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-79.0	27.8
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	201.2	*
Imports	364.5	*
Bilance	-163.3	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

sniedzot 50.4% (decembrī – 47.0%). Kredītu atlikuma kāpumu noteica gan finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma palielināšanās (attiecīgi par 103.1 milj. latu un 57.3 milj. latu). Mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps ievērojami apsteidza finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma tempu (attiecīgi 76.6% un 39.0%).

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais pārpalikums janvārī noteica banku sistēmas neto kredīta valdībai samazināšanos par 39.3 milj. latu.

Latos un eiro izsniegto kredītu procentu likmju starpība (janvārī īstermiņa kredītiem un kredītiem ar mainīgo procentu likmi tā bija 2.6 procentu punkti, ilgtermiņa kredītiem – 5.9 procentu punkti) noteica to, ka kredītu kopējā atlikuma pieaugumu veidoja ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikuma kāpums, bet latos izsniegto kredītu atlikums pirmo reizi pēdējo gadu laikā nedaudz (par 8.9 milj. latu) saruka.

Strauji pieauga banku sektora ārzemju pasīvi (par 295.8 milj. latu, t.sk. ne-MFI noguldījumu atlikums – par 185.9 milj. latu), un banku sektora tīro ārējo aktīvu negatīvais līmenis palielinājās par 104.1 milj. latu.

Banku peļņa janvārī bija 13.7 milj. latu (1.4 reizes lielāka nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā).

Janvārī nedaudz palielinājās nefinanšu sabiedrībām latos un mājsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (attiecīgi par 0.2 procentu punktiem jeb līdz 7.5% un par 0.3 procentu punktiem jeb līdz 5.6%), bet vairāk saruka mājsaimniecībām latos un nefinanšu sabiedrībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (attiecīgi par 1.1 procentu punktu jeb līdz 8.5% un par 0.8 procentu punktiem jeb līdz 4.5%).

Augstās banku likviditātes ietekmē saruka RIGIBOR (uz nakti izsniegtajiem kredītiem janvāra vidū – līdz 2.4%; kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu no mēneša sākuma līdz beigām – attiecīgi no 4.28% līdz 3.96% un no 4.26% līdz 4.00%). Arī starpbanku tirgū latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme bija par 0.8 procentu punktiem zemāka nekā decembrī (2.7%). Likviditātes pārpalikuma dēļ samazinājās gan latos izsniegto starpbanku kredītu apjoms (par 4.0%; līdz 660.9 milj. latu), gan banku pieprasījums pēc Latvijas Bankas kredītiem (bankām izsniegto Latvijas Bankas *repo* kredītu apjoms saruka 5.8 reizes; līdz 15.9 milj. latu). Lombarda kredīti netika izsniegti, arī valūtas mijmaiņas darījumi netika veikti. Latvijas Banka janvārī neto nopirka ārvalstu valūtu 4.8 milj. latu apjomā.

Naudas bāze M0 janvārī samazinājās par 38.5 milj. latu. Centrālās bankas naudas piedāvājuma samazināšanos galvenokārt noteica valdības noguldījuma atlikuma Latvijas Bankā palielināšanās par 31.0 milj. latu, kā arī bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikuma sarukums. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem janvāra beigās bija 110.6%.

Janvārī pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 4.7%, bet kravu apgrozījums Latvijas ostās samazinājās par 6.5% un pa cauruļvadu transportēto naftas produktu apjoms – par 7.6%. Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss decembrī bija 2.5% (t.sk. pieaugums apstrādes rūpniecībā – 2.1%). Mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmajās cenās palielinājās par 12.1%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2004	2005
	XII	I
MFI¹		
M3	2 818.9	2 812.5
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	2.4	2.0
M2	2 816.5	2 810.5
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	744.6	730.8
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	71.8	73.1
M1	2 000.1	2 006.6
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	645.4	632.3
Noguldījumi uz nakti	1 354.7	1 374.3
Tīrie ārējie aktīvi	-231.0	-358.5
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	3 737.0	3 897.4
Kredīts valdībai	407.0	415.5
Centrālās valdības noguldījumi	171.8	219.2
Ilgāka termiņa finanšu saistības	924.8	929.2
Latvijas Banka		
M0	957.2	918.7
Skaidrā nauda apgrozībā	727.4	712.3
Noguldījumi Latvijā Bankā latos	229.9	206.4
Noguldījumi Latvijā Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	1 039.2	1 015.9
Tīrie iekšējie aktīvi	-82.0	-97.2
Kredīti	-1.1	-33.9
MFI	12.9	10.9
Valdībai (neto)	-13.9	-44.8
Pārējie aktīvi (neto)	-80.9	-63.3
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	2 019.36	1 947.44
Zelts	110.27	106.18
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.15	0.15
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 908.85	1 841.03

¹Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2004	2005
	XII	I
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.5	2.7
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	7.3	7.5
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	9.6	8.5
t.sk. mājokļa iegādei	7.5	7.4
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.3	4.5
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.3	5.6
t.sk. mājokļa iegādei	5.2	5.6
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.3	3.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	1.2
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	4.2	3.8
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.6	0.6
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.1	1.9
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.8	0.8
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.4	2.3
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.0	1.3
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5160	0.5390
Ls pret GBP	0.9960	1.0200
Ls pret 100 JPY	0.4990	0.5220
Ls pret EUR	0.7030	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2004	2005
	XII	I
MFI rezerves	310.8	282.9
Nacionālā valūta kasēs	81.9	80.0
Noguldījumi Latvijas Bankā	228.9	202.9
Ārzemju aktīvi	3 001.1	3 192.8
Ārvalstu valūta kasēs	51.8	51.5
Prasības pret MFI	2 036.2	2 157.3
Prasības pret ne-MFI	892.8	955.1
Pārējie aktīvi	20.4	29.0
Prasības pret centrālo valdību	246.1	253.8
Prasības pret vietējo valdību	67.7	68.3
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	87.7	87.6
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	2 355.9	2 450.2
Prasības pret mājsaimniecībām	1 331.1	1 388.4
Neklasificētie aktīvi	454.6	443.1
Pamatlīdzekļi	129.1	127.4
Nauda ceļā	3.9	12.4
Pārējie aktīvi	63.2	63.1
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	258.3	240.2
Aktīvi pavisam	7 855.0	8 167.2
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>616.4</i>	<i>674.6</i>
Noguldījumi uz nakti latos	804.9	803.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	37.6	45.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	390.6	382.9
Mājsaimniecību	376.8	374.6
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	567.5	563.1
Valsts nefinanšu sabiedrību	48.2	49.2
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	183.7	172.1
Mājsaimniecību	335.7	341.8
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	850.0	864.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	11.8	13.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	263.5	269.8
Mājsaimniecību	574.7	581.6
Centrālās valdības noguldījumi	64.6	81.0
Vietējās valdības noguldījumi	61.8	62.2
Tranzītfondi	5.4	5.4
Ārzemju pasīvi	4 271.4	4 567.2
Saistības pret MFI	1 410.7	1 427.0
Saistības pret ne-MFI	2 748.6	2 934.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	112.1	205.7
Saistības pret Latvijas Banku	12.9	10.9
Emitētie parāda vērtspapīri	90.0	80.6
Kapitāls un rezerves	630.4	638.0
Rezidentu	360.4	368.0
Nerezidentu	270.0	270.0
Uzkrājumi parādiem un saistībām	88.5	90.3
Neklasificētie pasīvi	407.5	400.6
Nauda ceļā	91.4	110.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	67.0	59.9
Saistības pret rezidentu MFI	249.1	230.8
Pasīvi pavisam	7 855.0	8 167.2
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>616.4</i>	<i>674.6</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).